Moldova Suverană

COTIDIAN AL GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA

JOI, 11 IUNIE 1992 — Nr. 79 (17949) — PREȚUL 1 rub.

MS

PAG. 2
UNIREA — O AFACERE INTERNA A ROMÂNILOR
PERICOLUL POPULISMULUI

PAG. 3
CULTURA ÎMPOTRIVA HAOSULUI
DRUM AL IZBĂVIRII ȘI AL ÎMPLINIRII

PAG. 4
ATENȚIE LA CĂDEREA SUFLETULUI NOSTRU
DESTINUL MOLDOVENILOR ÎN GHIARELE SEPARATIȘTILOR

LA SESIUNEA VIII A PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA

Război și pace: discuțiile continuă

Pînă la începutul ședinței de seară din 9 iunie comisia specială de Parlament a elaborat și a prezentat proiectul Hotărîrii în chestiunea «Cu privire la soluționarea conflictului armat din raioanele din stînga Nistrului». Deputații au adoptat acest document ca bază și au votat primul lui punct, prin care au decretat încetarea focului cu începere de la orele 20.00 pe data de 9 iunie 1992. In urma examinării textuale a Hotărîrii s-a decis să se mai lucreze asupra ei, ținîndu-se cont de propuneri.

La 10 iunie ședința de dimineață a început cu comunicatele miniștrilor apărării și de interne ai Republicii dnii I. Costaș și C. Antoci cu privire la situația curentă. S-a constatat, că în noaptea de 9 spre 10 iunie în mai multe locuri separatiștii au făcut intense tiruri cu toate tipurile de arme. Sînt victime noi.

Inainte de a se relua discuțiile la temă președintele comisiei pentru elaborarea hotărîrii în chestiunea încetării focului dl V. Pușcașu a comunicat, că peste noapte nu s-a ajuns la consens și proiectul nu a fost definitivat. S-a propus să se continue discuțiile făcîndu-se propuneri pentru conturarea deciziilor textului final al Hotărîrii.

In cadrul discuțiilor s-a vorbit mult și controversat — în funcție de pozițiile și scopurile, pe care urmărește un deputat sau altul. Cu toate acestea mai mulți vorbitori s-au pronunțat întru susținerea ideii, expuse în ajun de deputatul V. Nedelciuc, că soluția globală a conflictului ar putea consta în acceptarea variantei belgiene de construcție statală și realizare în cadrul ei a tuturor problemelor de ordin etno-național.

In cadrul ședinței de seară Parlamentul a continuat discuțiile în această problemă.

(Cor. «M. S.»).

M. SNEGUR

Cine îmi garantează, că tancurile rusești nu vor întra în Chișinău?

— Cum ați aprecia Dvs, domnule Președinte, relațiile Moldovei cu statele ce determină politica regională și mondială — doar republica Dvs. e situată în centrul Europei? Care sînt în opinia Dumneavoastră prioritățile în politica externă a Chișinăului?

— Situația geografică trebuie să ne ajute la stabilirea contactelor nu numai cu vecinii nemijlociți — România și Ucraina. Vis-a-vis de ele situația e deosebită — legăturile noastre sînt determinate de frontierele comune. România e o țară-soră. Noi sîntem două componente ale unui tot întreg, istoria a făcut așa ca astăzi să existe pe pămînt două state românești. Este vădită necesitatea integrării lor — atît pe plan cultural, cît și economic. Ucraina e un stat cu mare viitor și, după mine, relațiile cu ea vor fi tot atît de strînse ca și cu România. Insă fără de o orientare simultană și la Est și la Vest e greu să mizezi pe succes. La Răsărit ne cunoaștem partenerii pînă la Japonia — aceștia sînt fostele republici unionale. Există o interdependență între noi în multe domenii, dar trebuie să ne modernizăm și să ne reorientăm spre Occident. Contăm mai întîi de toate pe țările mai aproape de noi în plan geografic — Turcia, Bulgaria, Primul Ministru al Republicii, Valeriu Muravschi, recent s-a întors din Turcia, unde s-a întîlnit cu președintele Turgut Ozal și cu premierul Suleyman Demirel. Ankara este în mod principial de acord să ne ofere un credit. In prima jumătate a lunii iulie, în timpul vizitei lui Demirel în Moldova, planificăm să semnăm un tratat cu privire la legăturile comercial-economice.

— Inseamnă oare cuvintele Dumneavoastră: «Istoria a făcut așa ca astăzi să existe două state românești», — că Dvs. sperați în unirea lor, așa cum s-a întîmplat în Germania ori Vietnam? La Chișinău despre reunire se vorbește foarte serios, ca despre o ipoteză de lucru.

— Istoria problemei noastre e alta, decît în țările amintite de domnia voastră. Moldova a intrat în componența imperiului rus în anul 1812. In 1918,o parte a teritoriului ei a trecut la România, peste o habă de vreme «s-a întors» în componența U.R.S.S. In urma acestor «reîmpărțiri» în republică au apărut coloniști bulgari, găgăuzi, ucraineni. Dacă se poate spune așa, s-a format poporul moldovenesc multinațional.

Astăzi e destul de dificil să determini caracterul de perspectivă al unirii cu România. Pentru mine una e clar: trebuie eliminat pe deplin un asemenea fenomen rușinos cum este sîrma ghimpată între două state. Frontiera cu România trebuie să fie deschisă — fiecare din noi are rude peste Prut. Peste un oarecare timp vom prelua controlul asupra frontierei și o vom înlătura. Totodată, mă voi repeta, n-aș lua asupra mea îndrăzneala să vorbesc despre unire. Cei din opoziție nu înțeleg punctul meu de vedere, lor li se pare că mă contrazic pe mine însumi, deoarece am fost inițiatorul ieșirii din imperiul sovietic, am făcut multe pentru renașterea limbii. Dar trebuie să știm ce vrea poporul, care a fost atît de multă vreme separat de partea «nesovietică» a României, Moldova de peste Prut.

Dea Domnul, se va înviora economia, atunci în genere nu va mai fi dorința unirii cu nimeni. In prezent mă frămîntă mult mai tare problema integrității Moldovei, dezamorsării conflictului transnistrean, restabilirii legăturilor dintre malurile drept și stîng ale Nistrului.

— Ați putea să evaluați fie și cu aproximație pierderile republicii în timpul acțiunilor de luptă?

— Cheltuielile zilnice pentru război alcătuiesc milioane de ruble. Dar ce înseamnă aceste cifre în comparație cu jertfele omenești — istoria ne va învinui desigur că n-am putut evita conflictul armat. Afară de aceasta, raioanele din stînga Nistrului, unde sînt concentrate 37 procente din potențialul industrial al Moldovei, nu transferă nici o copeică în bugetul republican. Iată de unde apare tărăgănarea în realiza-

(Sfîrșit în pag. 4).

Lucoarea vine de la Kozîrev

RASPUNSUL DOMNULUI NICOLAE TIU, MINISTRUL AFACERILOR EXTERNE AL REPUBLICII MOLDOVA, LA O INTREBARE ADRESATA DE CORESPONDENTUL AGENȚIEI NAȚIONALE DE PRESA MOLDOVA-PRES.

INTREBARE: Domnule ministru, recent, într-un interviu acordat ziarului parizian «Le Monde», ministrul afacerilor externe al Federației Ruse, dl. Andrei Kozirev, referindu-se la situația din Transnistria, a afirmat, printre altele, că «este necesar ca Republica Moldova să se dezică de opiniile sale nerealiste. Eu nu înțeleg — a spus în continuare dl. Kozirev — de ce Moldova trebuie cu orice preț să fie un stat unitar, în timp ce ea include asemenea regiuni ca Transnistria și Găgăuzia, cu o absolut altă istorie și altă componență demografică. Este necesar ca Transnistriei să i se acorde în etapa actuală un statut politic și juridic aparte, — în componența Moldovei, — deoarece acum nu există altă ieșire din situație. Pe viitor pot apărea alte soluții...» Vă rugăm să comentați aceste afirmații și puncte de vedere.

RASPUNS: Pozițiile exprimate de dl ministru Andrei Kozirev nu constituie pentru mine o surpriză. Ele sînt, mai degrabă, o confirmare a politicii consecvente a cercurilor politice de la Moscova — de data aceasta, a Guvernului Federației Ruse, — pentru că dl Kozirev angajează guvernul — de intervenție brutală în treburile interne ale Republicii Moldova, stat suveran și independent. Ignorînd realitățile, dl Kozirev ne dă lecții de istorie și de politică și își permite chiar să stabilească o «soluție», nu întîmplător, cu cîteva zile înainte de sesiunea Parlamentului Republicii Moldova chemată tocmai să dezbată această problemă. Cu alte cuvinte, urmărește să goleaască de conținut dezbaterile și, prin pozițiile adoptate, dă instrucțiuni clare liderilor de la Tiraspol pe care îi tratează ca fiind subordonați Moscovei. Cum altfel pot eu, ca ministru de externe, interpreta faptul că liderii tiraspoleni sînt mai legați de hotărîrile Congresului al VI-lea al deputaților de la Moscova, de pozițiile și hotărîrile guvernului rus decît de propriile hotărîri, ca să nu mai vorbesc de cele ale autorităților legale, constituționale ale Republicii Moldova, singurele în măsură să decidă în această țară!

Domnul Kozirev vorbește de istorie, dar uită să spună că trupele Rusiei țariste au ajuns în stînga Nistrului abia în 1792! Vorbește de demografie, ignorînd însă realitatea că moldovenii, cu 40% din populația din stînga Nistrului constituie grupul etnic cel mai numeros, în ciuda politicii de deznaționalizare forțată și de genocid dusă de imperiul rus și de cel sovietic, și că rușii reprezintă 23%, ocupînd locul trei, după ucrainenii, cu 28%.

Este evident că presiunea politică pentru o soluție în primul rînd convenabilă Rusiei, nu populației locale,, completează presiunea militară rezultată din implicarea Armatei a 14-a în conflict, din refuzul repetat al Rusiei de a negocia retragerea acesteia, ceea ce generează pericolul amplasării unităților rusești în lungul Nistrului!

Noi avem problemele noastre, ne ocupăm de ele și nu ne permitem să dăm altora lecții. Nu pentru că nu ne-am pricepe, nu pentru că nu am putea sugera că «soluția» preconizată de dl Kozirev pentru Transnistria ar putea fi experimentată mai înainte în Osetia, în Tatarstan și în alte multe zone ale Rusiei, ci pentru că sîntem convinși că fiecare trebuie să-și rezolve propriile probleme, ținînd seama de interesele popoarelor lor.

După cum se știe, Parlamentul nostru are în vedere soluții realiste, democratice, care să pornească de la adevăratele realități, nu de la cele inventate, prin care să se acorde locuitorilor din stînga Nistrului o largă autonomie economică și administrativă, în cadrul Republicii Moldova unitare și nu «în componența» acesteia! Să nu uităm istoria recentă, faptul că formula «în componența Uniunii Sovietice» a dus la prăbușirea acesteia.

Comunicat al Centrului de presă al Ministerului Apărării al Republicii Moldova

Pe parcursul nopții trecute și în prima jumătate a zilei de astăzi în zona conflictului s-a menținut încordarea. S-au auzit rafale de arme automat cu începere de la ora 23.45 și pînă dimineața. Aproape de miezul-nopții de pe malul stîng s-au declanșat tiruri asupra pozițiilor de lîngă satul Cocieri ale apărătorilor republicii, inamicul folosind și aruncătoare de mîne. La ora 1.15, lîngă satul Corjova au răsunat tiruri de aruncătoare de grenade și pistoale-mitraliere. Toate încercările dușmanului de a tulbura liniștea au fost curmate cu hotărîre de către forțele de apărare.

La Tiraspol continuă mobilizarea rezerviștilor și înrolarea tinerilor în vederea creării armatei regulate a republicii anticonstituționale. Mobilizarea se înfăptuiește în mod forțat, mai cu seamă în rîndurile moldovenilor. Din surse demne de încredere a devenit cunoscut că cei ce refuză să se înroleze sînt maltratați de către membrii batalionului «Dnestr». In afară de aceasta, moldovenii sînt trimiși pe linia întîi. Sînt cunoscute și numele călăilor care îi maltratează — Valentin Bologov, șeful secției de miliție Grigoriopol, și adjunctul său, Victor Starceus, șeful miliției rutiere Anatol Ermolaev, precum și alți criminali în uniformă.

La Dubăsari acționează o întreagă dinastie: Aleksandr Pascari, șeful secției de miliție, fratele său — Iuri, șeful secției de anchetă, mama lor — Ana Pascari, pînă nu demult veterinar la fabrica avicolă din satul Lunga, în prezent președinte al sovietului sătesc Lunga, și ginerele acestela — Anatoli Pascosovschi.

Faptele ilegale ale tuturor acestor criminali sînt cunoscute organelor de drept ale Republicii Moldova și ei își vor primi neapărat pedeapsa cuvenită.

Linia întîi

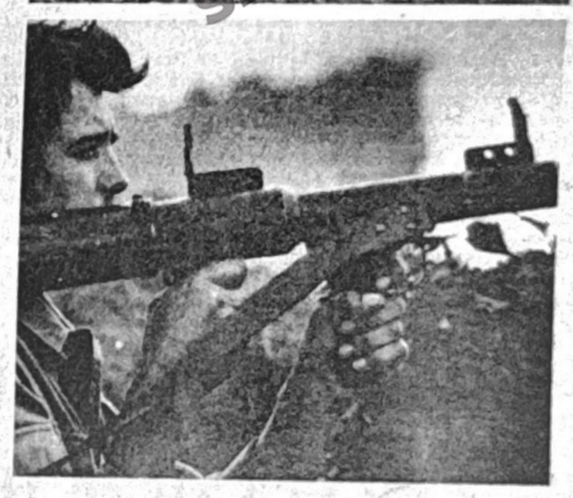

Foto de Eugen ENACHESCU

MOLDOVA SUB REGIMUL SEPARATIȘTILOR

Mai rău ca în '37

In dimineața zilei cînd scriu aceste rînduri, la orele șase, a fost luat din așternut și arestat de organele de drept autoproclamate din Slobozia Ilie Ilașcu, președintele organizației primare orășenești din Tiraspol a Frontului popular democrat-creștin din Moldova. De ce a fost arestat și unde se află acum Ilașcu, nu știe nimeni.

Ceva mai înainte, ziua în amiaza mare a fost arestat la biroul de serviciu Alexei Conovalov, vicepreședintele executivului sovietului sătesc Caragaș. Mai bine zis, n-a fost arestat, ci furat, cînd niment nu era în preajmă, și dus într-o direcție necunoscută. Nimeni nu știe de el, deși a trecut de atunci mai bine de jumătate de lună.

Arestarea, dispariția și intimidarea moldovenilor din partea stîngă a Nistrului a devenit o ocupație obișnuită a forțelor negre din partea locului. Ștefan Uritu, prodecanul facultății de fizică și matematică a Institutului Pedagogic din Tiraspol, a fost de două ori atacat la domiciliu de gardiști, punînd în pericol nu numai viața lui, ci și a familiei. Fiind un bărbat tînăr și neînfricat, prodecanul a izbutit nu numai să-i identifice pe criminali, ci și să-i dea pe mîna miliției. Dosarul penal al criminalilor e demult înaintat judecătoriei populare din Tiraspol, dar scoaterea verdictului se amînă din zi în zi sub cele mai diferite pretexte — ba că lipsește un martor, ba documentul cutare nu corespunde cerințelor. In realitate, însă, și miliția, care i-a arestat pe criminali, și procuratura, care a sancționat arestarea, și judecătorii, care examinează dosarul, au încălcat jurămîntul de credin-

(Sfîrșit în pag. 4).

Un cuvînt de la inimă

poate fi începutul unei frumoase și sincere prietenii. Conform acestei tactici am și început colaborarea cu distinsul ziar bucureștean «REALITATEA ROMANEASCA», organ al sindicatelor din România.

La finele unei triste primăveri, cu război și cu multă moarte, pe bucata asta de pămînt românesc, colegii de la «REALITATEA ROMANEASCA», receptivi la tragedia noastră, au publicat paginile cu genericul «Transnistria — poligon al forțelor imperiale» (vezi «Realitatea Românească», 30 mai, 1992). Astăzi propunem două pagini ale colegilor de la «R. R.» organizate în exclusivitate pentru cititorii cotidianului «Moldova Suverană». Intenționăm pe viitor acest prim-efort al entuziasmului să se transforme într-o colaborare sinceră și mai ales binevenită ambelor părți. Am reținut ideea magistrală — împreună vom fi mai puternici! Alături de acest adevăr, la un început parcă bun și poate da-va domnul să fie și norocos, voi să zic: florile sădite să dea rod pe tulpina sufletului. Cu bună-credința asta ne-o dorim, zicîndu-le colegilor noștri — bine ați venit acasă!

Lucoarea vine de la Kozîrev

RASPUNSUL DOMNULUI NICOLAE ȚIU, MINISTRUL AFACERILOR EXTERNE AL REPUBLICII MOLDOVA, LA O ÎNTREBARE ADRESATĂ DE CORESPONDENTUL AGENȚIEI NAȚIONALE DE PRESĂ MOLDOVA-PRES.

ÎNTREBARE: Domnule ministru, recent, într-un interviu acordat ziarului parizian «Le Monde», ministrul afacerilor externe al Federației Ruse, dl. Andrei Kozîrev, referindu-se la situația din Transnistria, a afirmat, printre altele că «este necesar ca Republica Moldova să se dezică de opiniile sale nerealiste. Eu nu înțeleg — a spus în continuare dl. Kozîrev — de ce Moldova trebuie cu orice preț să fie un stat unitar, în timp ce ea include asemenea regiuni ca Transnistria și Găgăuzia, cu o absolut altă istorie și altă componență demografică. Este necesar ca Transnistriei să i se acorde în etapa actuală un statut politic și juridic aparte, — în componența Moldovei, — deoarece acum nu există altă ieșire din situație. Pe viitor pot apărea alte soluții...» Vă rugăm să comentați aceste afirmații și puncte de vedere.

RĂSPUNS: Pozițiile exprimate de dl ministru Andrei Kozîrev nu constituie pentru mine o surpriză. Ele sînt, mai degrabă, o confirmare a politicii consecvente a cercurilor politice de la Moscova — de data aceasta, a Guvernului Federației Ruse, — pentru că dl Kozîrev angajează guvernul — de intervenție brutală în treburile interne ale Republicii Moldova, stat suveran și independent. Ignorînd realitățile, dl Kozîrev ne dă lecții de istorie și de politică și își permite chiar să stabilească o «soluție», nu întîmplător, cu cîteva zile înainte de sesiunea Parlamentului Republicii Moldova chemată tocmai să dezbată această problemă. Cu alte cuvinte, urmărește să golească de conținut dezbaterile și, prin pozițiile adoptate, dă instrucțiuni clare liderilor de la Tiraspol pe care îi tratează ca fiind subordonați Moscovei. Cum altfel pot eu, ca ministru de externe, interpreta faptul că liderii tiraspoleni sînt mai legați de hotărîrile Congresului al VI-lea al deputaților de la Moscova, de pozițiile și hotărîrile guvernului rus decît de propriile hotărîri, ca să nu mai vorbesc de cele ale autorităților legale, constituționale ale Republicii Moldova, singurele în măsură să decidă în această țară!

Domnul Kozîrev vorbește de istorie, dar uită să spună că trupele Rusiei țariste au ajuns în stînga Nistrului abia în 1792! Vorbește de demografie, ignorînd însă realitatea că moldovenii, cu 40% din populația din stînga Nistrului constituie grupul etnic cel mai numeros, în ciuda politicii de deznaționalizare forțată și de genocid dusă de imperiul rus și de cel sovietic, și că rușii reprezintă 23%, ocupînd locul trei, după ucraineni, cu 28%.

Este evident că presiunea politică pentru o soluție în primul rînd convenabilă Rusiei, nu populației locale,, completează presiunea militară rezultată din implicarea Armatei a 14-a în conflict, din refuzul repetat al Rusiei de a negocia retragerea acesteia, ceea ce generează pericolul amplasării unităților rusești în lungul Nistrului!

Noi avem problemele noastre, ne ocupăm de ele și nu ne permitem să dăm altora lecții. Nu pentru că nu ne-am pricepe, nu pentru că nu am putea sugera că «soluția» preconizată de dl Kozîrev pentru Transnistria ar putea fi experimentată mai înainte în Osetia, în Tatarstan și în alte multe zone ale Rusiei, ci pentru că sîntem convinși că fiecare trebuie să-și rezolve propriile probleme, ținînd seama de interesele popoarelor lor.

După cum se știe, Parlamentul nostru are în vedere soluții realiste, democratice, care să pornească de la adevăratele realități, nu de la cele inventate, prin care să se acorde locuitorilor din stînga Nistrului o largă autonomie economică și administrativă, în cadrul Republicii Moldova unitare și nu «în componența» acesteia! Să nu uităm istoria recentă, faptul că formula «în componența Uniunii Sovietice» a dus la prăbușirea acesteia.